

= ସ୍ୱକୃତି =

ରଚୟିତା ଲଳାଟେନ୍ଦୁ କବି

ସକୃତି

ଉପୋଦ୍ଧାତ:

ଏହି କବିତାର ସମସ୍ତ ପଦ ବିଭିନ୍ନ ଛନ୍ଦରେ ରଚିତ । ଛନ୍ଦ କଣ? ସମସ୍ତେ ବୁଝିଲା ଭାଷାରେ ଉତ୍ତର ଶୁଣନ୍ତୁ ।

କାବ୍ୟଲିଖନରେ ଶୃଙ୍ଖଳାର ନାମ ଛନ୍ଦ । ତେଣୁ ଛନ୍ଦଶାସ୍ତ୍ରକୁ କାବ୍ୟର ବ୍ୟାକରଣ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହା ଯାଏ । ଏହି ଶାସ୍ତ୍ର ପିଙ୍ଗଳ ମୁନିଙ୍କ ରଚିତ । ଛନ୍ଦରେ ଥାଇ ପାରେ ଅକ୍ଷରସଂଖ୍ୟାର ଶୃଙ୍ଖଳା (ଅର୍ଥାତ୍ ଲଘୁ-ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣସଂଖ୍ୟାର ଶୃଙ୍ଖଳା) ଅଥବା ବିଭିନ୍ନ ପାଦରେ ମାତ୍ରାବିନ୍ୟାସର ଶୃଙ୍ଖଳା ।

ଛନ୍ଦ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାର - ବୈଦିକ ଛନ୍ଦ ଓ ଲୌକିକ ଛନ୍ଦ ।

୧- ବୈଦିକ ଛନ୍ଦଗୁଡ଼ିକରେ କେବଳ ଅକ୍ଷରସଂଖ୍ୟାର ନିୟମ ତଥା ଶୃଙ୍ଖଳା ରହି ଥାଏ । ଏହି ଛନ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବେଦ ବାହାରେ କୁତ୍ରାପି ଲେଖା ଯାଏ ନାହିଁ କି ଦେଖା ଯାଏ ନାହିଁ । ଏପରି କି ଆଦି କବି ବାଲ୍ମୀକି ମଧ୍ୟ ପଦେ ବି କବିତା ବୈଦିକ ଛନ୍ଦରେ ଲେଖି ନାହାନ୍ତି । ଏହାର ଆଦର ଓ ପବିତ୍ରତା କେବଳ ବେଦରେ ।

୨- ଲୌକିକ ଛନ୍ଦ ବର୍ଣ୍ଣଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଅଥବା ମାତ୍ରା ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଲେଖା ହୁଏ । ଏହା କିପରି ହୁଏ ଜାଣିବାକୁ କାବ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ମାତ୍ରା କଣ ଜାଣିବା ପ୍ରୟୋଜନ ।

ନିମ୍ନସ୍ଥ ଛ ପ୍ରକାର ବର୍ଣ୍ଣ ଗୁରୁ:

- ଏହା ବାଦ ସମସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଲଘୁ । ସ୍ଥରଶୀୟ ଯେ ଶୁଦ୍ଧ ରୂପରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ (ଯଥା କ୍ ଖ ଡ୍ ମ୍ ସ୍ ଇତ୍ୟାଦି) ସ୍ବର ବର୍ଣ୍ଣର ସହାୟତା ବିନା ଉଚ୍ଚାରିତ ହେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, କି ଉଚ୍ଚାରଣ ପାଇଁ ସମୟ ସମୟ ବି ମାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏଗୁଡ଼ିକର ମାତ୍ରା ନ ଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ମାତ୍ରା ଶୂନ୍ୟ ବୋଲି ଗଣନା ହୁଏ ।

ଏହି ଲୌକିକ ଛନ୍ଦ ପୁଣି ଦୁଇ ପ୍ରକାର -

ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ରଚିତ ଛନ୍ଦ ବାସ୍ତବ ଛନ୍ଦ
ମାତ୍ରାଗଣନର ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ରଚିତ ଛନ୍ଦ ମାତ୍ରିକ ଛନ୍ଦ ନାମରେ ଅଭିହିତ ।

ବାର୍ଷିକ ଛନ୍ଦରେ ତିନିଟି ଲେଖା ଅକ୍ଷରର ସମଷ୍ଟି (set)କୁ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ଗଣ ନାମ ଦିଆ ଯାଇଛି । ଏହାର ପ୍ରତି ପାଦର ଲଘୁ ଓ ଗୁରୁବର୍ଣ୍ଣର କ୍ରମିତ୍ୱରେ ଗୋଟି ଗୋଟି ବର୍ଣ୍ଣ ଆକାରରେ ଅଥବା ଗଣ ନାମରେ ବି ଲିପିବଦ୍ଧ କରା ଯାଇ ପାରେ । ଯଥା ସର୍ବଲଘୁ ଗଣ ବା III ର ନାମ ନଗଣ, IIS ସଗଣ, ISI ଜଗଣ, ISS ଯଗଣ SII ଭଗଣ, SIS ରଗଣ, SSI ତଗଣ ଓ ସର୍ବଗୁରୁ ବା SSS ର ନାମ ମଗଣ । (ଏଠାରେ ଇଂରାଜୀ I-ଅକ୍ଷର ଲଘୁ ବା ଏକମାତ୍ରିକ ବର୍ଣ୍ଣର ଓ S-ଅକ୍ଷର ଗୁରୁ ବା ଦ୍ୱିମାତ୍ରିକ ବର୍ଣ୍ଣର ପ୍ରତୀକ ।)

ବର୍ଣ୍ଣକ୍ରମଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ଗଣ ଆକାରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରା ଯାଉ ଥିବାରୁ ବାର୍ଷିକ ଛନ୍ଦକୁ ଗଣଛନ୍ଦ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହା ଯାଏ ।

ପୁରୁଣା ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ଇଂରାଜୀ S-ଅକ୍ଷର ପରି ଓ ଲଘୁ ବର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ଇଂରାଜୀର I-ଅକ୍ଷର ପରି ଚିହ୍ନ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହେଉ ଥିଲା ଓ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ପୁସ୍ତକ ଓ ଲେଖାରେ ସେହି ପରି ଲେଖା ହେଉଛି । ତା ଛଡ଼ା ଅନେକେ ଲଘୁ ବା ଏକମାତ୍ରିକ ବର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ 1 ଓ ଗୁରୁ ବା ଦ୍ୱିମାତ୍ରିକ ବର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ 2 ଅଙ୍କକୁ ପ୍ରତୀକ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଭେଦ ବାଦ ଅନ୍ୟ କିଛି କିଛି ପ୍ରତୀକର ବି ପ୍ରଚଳନ ଅଛି । ଏହି ପୁସ୍ତିକାରେ S ଗୁରୁବର୍ଣ୍ଣର ଓ I ଲଘୁ ବର୍ଣ୍ଣର ପ୍ରତୀକ ।

୨.୧- **ବାର୍ଷିକ ଛନ୍ଦ**: ଏହାର ପ୍ରତି ପାଦରେ ଲଘୁ ଓ ଗୁରୁବର୍ଣ୍ଣର କ୍ରମରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଶୃଙ୍ଖଳା ରହେ ଅର୍ଥାତ୍, ଲଘୁ ସ୍ଥାନରେ ଲଘୁ ଓ ଗୁରୁ ସ୍ଥାନରେ ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ଲେଖିବାକୁ ହୁଏ ।

୨.୨- **ମାତ୍ରିକ ଛନ୍ଦ**: ମାତ୍ରାବିନ୍ୟାସର ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ରଚିତ ଛନ୍ଦ ହେଲା ମାତ୍ରିକ ଛନ୍ଦ । ଏଥିରେ ପ୍ରତି ପାଦର ମୋଟ ମାତ୍ରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଥାଏ । ତାହା ଛଡ଼ା ସାଧାରଣତଃ ଅନ୍ୟ କିଛି କିଛି ଲଘୁ-ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ନିୟମ ବି ଯୋଡ଼ା ଯାଇ ଥାଏ । ଯଥା ଦୋହା ଛନ୍ଦରେ ପ୍ରଥମ, ତୃତୀୟ ପାଦରେ ଅର୍ଥାତ୍

ବିଷମ ପାଦରେ ମୋଟ ୧୩, ୧୩ ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟ, ତତୁର୍ଥ ପାଦରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସମ ପାଦରେ ମୋଟ ୧୧, ୧୧ ମାତ୍ରା ରହେ । ତା ସହିତ ପ୍ରଥମ, ତୃତୀୟ ପାଦ ଆରମ୍ଭରେ ଜଗଣ ରହିବା ନିଷିଦ୍ଧ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟ, ତତୁର୍ଥ ପାଦ ଶେଷକୁ ଲଘୁ ବର୍ଣ୍ଣ ରହିବା ନିଧାର୍ଯ୍ୟ ।

୩.୧ - ସାର କଥା ହେଲା ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ମାତ୍ରାର ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଲେଖା ହେଇ ନାହିଁ ତାହା ଛନ୍ଦରେ ଗଣ୍ୟ ନୁହେଁ । ଅକ୍ଷର ଗଣି ଗଣି ଶେଷାକ୍ଷର ମିଶେଇ ଦେଲେ ଗୀତକବିତା ହେଇ ପାରେ କିନ୍ତୁ ସେତିକିରେ ଛନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ କି ଛନ୍ଦଶାସ୍ତ୍ର ତାକୁ ଛନ୍ଦର ମାନ୍ୟତା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଆମର ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ବହୁ ବର୍ଷରୁ ଯେ କୌଣସି “ପଦପଟା” କବିତାକୁ ଛନ୍ଦ ବୋଲି ପଢେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଏହା ଫଳରେ ରାଜ୍ୟର ଛାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ଶୈକ୍ଷିକ ପ୍ରବଞ୍ଚନା ତ ହେଉଛି, ତହସ ରାଜ୍ୟରେ ଛନ୍ଦର ବିକାଶ ଅସମ୍ଭବପ୍ରାୟ ହେଇ ପଡିଛି । ତୁଟିପୁର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷାଦାନ କି ଭୟାବହ ସତେ ।

ସକୁବି କବିତାରେ ଛନ୍ଦ:

ଏହି କବିତାର ପଦଗୁଡ଼ିକ ୬ ବିଭିନ୍ନ ବାର୍ଣ୍ଣିକ ଛନ୍ଦରେ ରଚିତ । ପ୍ରଯୁକ୍ତ ଛନ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ନାମ କ୍ରମଶଃ ହେଲା — ମାଳିନୀ, ଭୁଜଙ୍ଗପ୍ରୟାତ, ତୋଚକ, ବସନ୍ତତିଳକା, ପୃଥ୍ଵୀ ଓ ବଂଶସ୍ଥ । ଏ ସବୁ ବାର୍ଣ୍ଣିକ ଛନ୍ଦ । ଏହି ସବୁ ଛନ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣକ୍ରମ ମଧ୍ୟ କବିତାର ଶେଷ ପରେ ପ୍ରତୀକରେ ଦିଆ ଯାଇଛି ।

ଯଦି ମୁଁ କୌଣସିଠି ଏହି ବର୍ଣ୍ଣଗୁଡ଼ିକର ସଂସ୍ଥାପନରେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଅକ୍ଷରରେ ଲଘୁ-ଗୁରୁ ତୁଟି ରଖି ଥାଏ ତେବେ ସେଠାରେ ଛନ୍ଦୋଭଙ୍ଗ ହେଇଛି ଓ ସେହି ପଦଟି ଛନ୍ଦରେ ଗଣ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ ।

ଇତି ବିନୀତ ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି ।

ସକୃତି

=====

ରଚୟିତା: ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି

=====

ଶ୍ରବଣ କରି ଅକଳ୍ପାତ୍ ସକୃତିଙ୍କ ପ୍ରଣୀତା
 ସରସମଧୁର ଶବ୍ଦେ ସୁରତା ମର୍ମଗାଥା ।
 ଅଛି କି ବିରହତପ୍ତା ଯୋଷିତା ଦୂରସଂକ୍ଷା
 ରହିବ ନ କରି ବର୍ଷା ନେତୁ ଯେ ଅଶ୍ରୁଧାରା ॥01

(ଛନ୍ଦ: ମାଳିନୀ)

ସୁରତ= ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ; ଯୋଷିତା= ନାରୀ:
 ଦୂରସଂକ୍ଷ= ପ୍ରିୟଜନଠୁ ଦୂରରେ ଛିଡ଼;

ବିଶେଷେ ଥିଲେ ଦୁଃଖୀନୀ ଶୁକ୍ରଦେଶେ
 ହିମ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାରାତ୍ରେ ବିନିଦ୍ରା ଉଦାସେ ।
 କଦାଚିତ୍ ସୁଧୀରା କଦାଚିତ୍ ଅଧୀରା
 କ୍ଷଣେ ରୁଦ୍ଧବକ୍ତ୍ରା କ୍ଷଣେ ସିନ୍ଧୁନେତ୍ରା ॥ 02

(ଛନ୍ଦ: ଭୃଞ୍ଜପ୍ରୟାତମ୍)

ଶୁକ୍ର= ନିର୍ଜନ;

ଯହିଁ ଦୁଃଖ କି ଦୁଃଖମନୁଷ୍ୟ ମିଳେ
 ତହିଁ ସେ ଛିତ ନାହିଁ ବିଭେଦ ତିଳେ ।
 ପ୍ରତି ସକ୍ୱବି ସଜନ ସପ୍ତ ଭବେ
 କିଛି ସଜନ ସକ୍ୱବି ମଧ୍ୟୁ ଥିବେ ॥ 03
 (ଛନ୍ଦ: ଗୋଟକ)

ଯେ ଥାନ୍ତି ସକ୍ୱବିର ସୁକ୍ତ ରସାଳ ପଦ୍ୟ
 କର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରବେଶୁ ପଛକେ ଅନପେକ୍ଷା ଚିତ୍ତେ ।
 ସେ ପୁଲ୍ଲ ମଲ୍ଲିବନରେ ନ ଲଭନ୍ତି ଗନ୍ଧ
 ନାସା ରଖନ୍ତି ହତଚେତନ ଭାଙ୍ଗି ହାତେ ॥04
 (ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା)

ଅନପେକ୍ଷା= ନିର୍ବିକାର, indifferent; ସୁକ୍ତ= ଉତ୍ତମ
 ଭାବେ କଥୁତ, well said; ପୁଲ୍ଲ= ବିକଶିତ, ପୁଚ୍ଛା,
 blown; ହତଚେତନ= ଭକ୍ତ, ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ,ଗବା, idiot-
 shala;

ମୋ ବାଣୀ! ଦୁଃଖ କରନାହିଁ ନିରାଦରେ ଗୋ
 ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟମଗ୍ନ ବହୁଧା ଖଳ ବିଶ୍ୱ ମଧ୍ୟେ ।
 କାବ୍ୟପ୍ରସୂନ ସୁଜନଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ସୃଷ୍ଟ
 ତାହାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଭରି ପାରିବୁ ତୋ ସୁଗନ୍ଧେ ॥ 05

(ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା)

ବହୁଧା= ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର;

ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ସଜ୍ଜନ ହୃଦେ ରସଭାବ ଥାଏ
 କାବ୍ୟେ ସମସ୍ତ ରସ ଲକ୍ଷ ହୁଅନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ।
 ଦୁଷ୍ଟଙ୍କ ଅନ୍ତରଠି ସେ ମଦିରା ନ ଯାଏ
 ପୀୟୂଷ ପାନ କରି ରାହୁ ରଖେ କି ଅଙ୍ଗେ ॥ 06

(ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା)

ସମ୍ବୁଦ୍ଧ= ଜ୍ଞାନୀ; ରସଭାବ= ରସପ୍ରେମ; ସଙ୍ଗେ= ଏକତ୍ର;
 ପୀୟୂଷ= ଅମୃତ; ରଖେ କି ଅଙ୍ଗେ= ବାନ୍ଧି କରି ଦିଏ;

ଅର୍ଥାନ୍ତରେ ଚତୁର ସକୃଦ୍ ତାଙ୍କ ଶବ୍ଦେ
 ନାନାଦି ଗୁପ୍ତ ବିଷୟେ ରଖୁଥାନ୍ତି ଚିନ୍ତା ।
 ଶ୍ଳେଷାଦି ଚୋର ସମ ଶବ୍ଦର ଶକ୍ରଜାଲେ
 ଧୀମାନ୍ ସୁପାଠକ ବୁଝେ ଅତିରିକ୍ତବାର୍ତ୍ତା ॥ 07

(ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା)

ଅର୍ଥାନ୍ତରେ= ଅନ୍ୟ (ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ) ଅର୍ଥରେ; ଚିନ୍ତା= (କବିଙ୍କ)
 ଭାବନା; ଶକ୍ରଜାଲ= ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ, ଜାଦୁ;

ଗୁର୍ବର୍ଥ ଥାଇ ଯଦି ନାହିଁ ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାଷା
 ଭାଷା ବିଶୁଦ୍ଧ ଥିବ କିନ୍ତୁ ବିଳାସହୀନା ।
 ତା ମଧ୍ୟ ଥାଇ ନ ଥିଲେ ଗତି ସାବଲୀଳା
 ବିଭ୍ରଷ୍ଟ ସେହି କବିତା ରସରୀତି ଦୀନା ॥ 08
 (ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା)

ଗୁର୍ବର୍ଥ = ଗୁରୁ + ଅର୍ଥ; ବିଳାସ = କୌତୁକପୂର୍ଣ୍ଣତା;
 ସାବଲୀଳା = ଅବଲୀଳା(କ୍ରୀଡ଼ା)ସଂଯୁକ୍ତ; ଦୀନା = ଶ୍ରୀହୀନ;

ଅନ୍ତଃକ୍ଷଳେ ସୁଖଦ ସକ୍ରିୟକ୍ରମେଣ
 କାମପ୍ରଦା ଦ୍ୟୁବନକଞ୍ଚଳତାର ତୁଲ୍ୟ ।
 ଉନ୍ନତତା ଭରି ଦିଏ ପଢ଼ୁଁ କର୍ଣ୍ଣରନ୍ଧ୍ରେ
 ନିଃସାରଚିତ୍ତ ଜନ ସେ ରସଠାରୁ ଦୂରେ ॥ 09
 (ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା)

ଦ୍ୟୁବନ = ସ୍ୱର୍ଗର କାନନ; ନିଃସାର = ନିରସ, ଶୂନ୍ୟ;

ବିବିକ୍ତରୁଦନାନ୍ତରେ

ଅବନିତାକ ହେଲେ ପ୍ରତେ

ଦିନେ ତ ଉଠିବେ ଜନେ

ତମସଗର୍ଭୁ ତେଜସ୍ବଥେ ।

ଦିନେ ତ କବିତା ପୁନଃ

ହସିବ କାନନେ ପର୍ବତେ

ନଦୀସରସସାଗରେ

ଘରୁ ଘରେ ସଭା ସଙ୍ଗତେ ॥ 10

(ଛନ୍ଦ: ପୃଥ୍ବୀ)

ବିବିକ୍ତ-ରୁଦନ+ଅନ୍ତରେ= ନିକାଞ୍ଚନରେ କାନ୍ଦି ସାରିବା
ପରେ; ତମସ= ଅନ୍ଧକାର; ତେଜଃ= ଆଲୋକ; ସରସ=
ହ୍ରଦ;

ଜଳ ଯହିଁ ସମମାତ୍ରା ଶୁଦ୍ଧିଭୂତ୍ ପାନଯୋଗ୍ୟ

ଉଦିତ କରି ହିମଭ୍ରେ ଅନ୍ତରେ ଶାନ୍ତ ଭାବ ।

ରଜତଧବଳ ବର୍ଣ୍ଣେ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ରଶ୍ମିଧାରା

ନିୟତ ବିତତ ସେ ଭୂ ସକ୍ତବିଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ॥ 11

(ଛନ୍ଦ: ମାଳିନୀ)

ସମ= ଉତ୍ତମ, fair; ଶୁଦ୍ଧିଭୂତ୍= ବିଶୁଦ୍ଧ, ପବିତ୍ର; ହିମଭ୍ରେ=
ଶୀତଳତା; ବିତତ= ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ; ଭୂ= ଭୂମି, ଅଞ୍ଚଳ;

(ଛନ୍ଦ: ମାଳିନୀ)

ଜଳଧରୁ ପରିମୁକ୍ତ ପ୍ରୋକ୍ଷିତ ପ୍ରାଣନୀରେ
 ଧରଣି ଉପକୃତାୟା ସୂର୍ଯ୍ୟତାପ ପ୍ରପାତେ ।
 ଯବସ୍ୟ ଫଳଦ ବଲ୍ଲୀ ହର୍ଷଣେ ମନ୍ଦ ବାତେ
 ସୁକବିର ମତି ମଗ୍ନା ଶାନ୍ତ ସେ ପ୍ରସ୍ଥ ପାଶେ ॥12
 (ଛନ୍ଦ: ମାଳିନୀ)

ପରିମୁକ୍ତ= ନିର୍ଗତ, **released**; ପ୍ରୋକ୍ଷିତ= ସିଞ୍ଚିତ;
 ଯବସ୍ୟ ଫଳଦ ବଲ୍ଲୀ= ତୃଣ ତରୁ ଲତା; ପ୍ରସ୍ଥ= ବ୍ୟାପ୍ତ
 କ୍ଷେତ୍ର, **expanse**;

ପ୍ରଚଳିତ ଯହିଁ ତର୍ଜା ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଙ୍ଗଳକାରୀ
 ନିୟମିତ ମୁଖଭାଷା ଉଦ୍ର ବୈକଳ୍ପହୀନା ।
 ନ ଥିବ କିଛି ବିତଣ୍ଡା ଜନ୍ମ ବାଣୀପ୍ରୟୋଗେ
 ରୁଚିକର ହିତକାମେ ସେ ସଭା ସକୃଷିକା ॥ 13
 (ଛନ୍ଦ: ମାଳିନୀ)

ନିୟମିତ= ଶୃଙ୍ଖଳିତ, ସୁସଂଯତ; ବୈକଳ୍ପ= ଅସ୍ପଷ୍ଟତା,
ambiguity; ହିତକାମ= ମଙ୍ଗଳର କାମନା;

ଯେ ସ୍ଥାନକାଳଘଟନାଚରିତବ୍ୟବସ୍ଥା
 ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷରେ ରଚିତ ସକୃତିତୁଳିକାଗ୍ରେ ।
 ସେ ସର୍ବ ପୁଣ୍ୟବିଭବ ସ୍ଥିତ ସର୍ବକାଳେ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେ କବି ଗତା କି କଳା କି ସାରେ ॥14

(ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା)

ବ୍ୟବସ୍ଥା = ରୀତିନୀତି, ସ୍ଥିତି, ଅବସ୍ଥା; ତୁଳିକା = କଳ୍ପନ;
 ସାର = ଉପାଦାନ, ingredient;

ଜୟ ପ୍ରୟୋଗା ସୁବିଶାଳ ହାର୍ଦ୍ଦବାନ୍
 ସଭିଙ୍କ ଆତ୍ମୀୟ ଦୟାର୍ତ୍ତ ଭାବୁକେ ।
 ସୁକାବ୍ୟକର୍ତ୍ତା ବଚନେ ସୁପୁଷ୍ପବାନ୍
 ନମଃ ସଦା ସକୃତି ପୁଣ୍ୟକର୍ଣ୍ଣକେ ॥ 15

(ଛନ୍ଦ: ବଂଶସ୍ଥ)

ପ୍ରୟୋଗା = କବି; ହାର୍ଦ୍ଦ = ହୃଦୟ; କର୍ଣ୍ଣକା = କଳ୍ପନ;

ଜୟ ପ୍ରଭାମଣ୍ଡଳଦୀପ୍ତକେଶଭୁ
 ନମୋଽସ୍ତୁ ତେ ଶର୍ମକରୀଙ୍କ ଦେହଭୁ ।
 ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱସ୍ଥ ସୁଶବ୍ଦଦୀପିତା
 ନମୋଽସ୍ତୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସମଗ୍ର ଭାବଭୂତ୍ ॥ 16

(ଛନ୍ଦ: ବଂଶସ୍ଥ)

ପ୍ରଭାମଣ୍ଡଳଦୀପ୍ତକେଶଭୁ= ଆଭାମଣ୍ଡଳ ଥିବା ଦୀପ୍ତ
ମଞ୍ଚକ ଯାହାର; ଶର୍ମକରୀଙ୍କ ଦେହଭୁ= ସରସ୍ବତୀଙ୍କ ପୁତ୍ର;
ଦୀପିତା= ଉଜ୍ଜ୍ବଳକାରୀ (ଦୀପିତୃରୁ); ଭାବଭୃତ୍= ଭାବର
ଅଧିକାରୀ, ପୋଷଣକାରୀ;

— ସମାପ୍ତ —

=====

ରଚୟିତା: ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି

=====

=====

=====

=====

=====

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଛନ୍ଦ

ପଦ: ୧

ଛନ୍ଦ: ମାଳିନୀ (15/4672) ସୂତ୍ର:

ନନମୟୟୟତେୟଂ ମାଳିନୀ ଭୋଗିଲୋକୈଃ

ଗଣ: ନନମୟୟ

ବର୍ଣ୍ଣ: III III SS•S ISS ISS

by: L Kabi 202601262126

ପଦ: ୨

ଛନ୍ଦ: ଭୃଞ୍ଜପ୍ରହାତମ୍ (12/586)

ସୂତ୍ର: XXXXXXXXXXXXX

ଗଣ: ଯଗଣ ଯଗଣ ଯଗଣ ଯଗଣ

ବର୍ଣ୍ଣ: ISS ISS ISS ISS

by: L Kabi 202601262126

ପଦ: ୩

ଛନ୍ଦ: ଡୋଟକ (12/1756)

ସୂତ୍ର: ଇହ ଡୋଟକମୟୁଧୈଃ ପ୍ରଥ୍ବତମ୍

ଗଣ: ସଗଣ ସଗଣ ସଗଣ ସଗଣ

ବର୍ଣ୍ଣ: IIS IIS IIS IIS

by: L Kabi 202601262126

ପଦ: ୪-୯

ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା (14/2933)

ସୂତ୍ର: ଉକ୍ତା ବସନ୍ତତିଳକା ତତ୍ତ୍ୱଜା ଜଗୌ ଗଃ

ଗଣ: ଡଗଣ ଉଗଣ ଜଗଣ ଜଗଣ ଗାଗା

ବର୍ଣ୍ଣ: SSI SII ISI ISI SS

by L. Kabi 302602030158

ପଦ: ୧୦

ଛନ୍ଦ: ପୃଥ୍ୱୀ , (17/ 38750) ସୂତ୍ର:

ଜୟୌ ଜୟନ୍ତୀଃ ବସୁଗ୍ରହୟତିଷ୍ଠ ପୃଥ୍ୱୀ ଗୁରୁଃ

ଗଣ: ଜ ସ ଜ ସ ଯ + ଲଗା

ବର୍ଣ୍ଣ: ISI IIS IS••I IIS ISS IS

ପଦ: ୧୧-୧୩

ଛନ୍ଦ: ମାଳିନୀ

ପଦ: ୧୪

ଛନ୍ଦ: ବସନ୍ତତିଳକା

ପଦ: ୧୫-୧୬

ଛନ୍ଦ: ବଂଶସ୍ତ (12/1382)

ସୂତ୍ର: ଜଣେ ତୁ ବଂଶସ୍ଥମୁଦୀରିତଂ ଜଣେ ।

ଗଣ: ଜତଜର

ବର୍ଣ୍ଣ: ISI SSI ISI SIS

=====
=====
====LKabi 7978680712====
=====
=====
=====